

Z życia Polskiego Towarzystwa Promieniowania Synchrotronowego

Fot. 1. Uczestnicy X International School and Symposium on Synchrotron Radiation in Natural Science (ISSRNS-2010) w Szklarskiej Porębie. (fot. P. Piszora)

X. International School and Symposium on Synchrotron Radiation in Natural Science (ISSRNS-2010) współorganizowane przez Polskie Towarzystwo Promieniowania Synchrotronowego i Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu odbyły się w pięknej scenerii Karkonoszy w Szklarskiej Porębie w dniach od 6 do 11 czerwca 2010 roku. W spotkaniu wzięło udział 105 uczestników z 15 krajów, w tym 72 z Polski; wśród uczestników było 24 studentów (Fot. 1). Wygłoszono 27 wykładów zaproszonych, 16 referatów i zaprezentowano 57 plakatów.

Dzięki interesującym wykładom i prezentacjom uczestnicy konferencji mogli poznać najnowsze trendy badawcze, nowe techniki pomiarowe oraz nowe możliwości źródeł promieniowania synchrotronowego.

Konferencja odbywała się dwa miesiące po podpisaniu umowy na budowę polskiego synchrotronu SOLARIS (oficjalnie Narodowego Centrum Promieniowania Elektromagnetycznego), toteż sprawy związane z budową synchrotronu zdominowały konferencję, a szczególne zainteresowanie wzbudził referat nowo mianowanego dyrektora Centrum, prof. Marka Stankiewicza z Uniwersytetu Jagiellońskiego, członka PTPS, na temat stanu organizacji i budowy synchrotronu. W ożywionej dyskusji po tym referacie aktywnie uczestniczyli goście zagraniczni szczerze zainteresowani powodzeniem polskiego przedsięwzięcia. Poniżej podaję aktualne informacje o polskim synchrotronie (stan z lipca 2011 roku).

Realizacja projektu zakłada konieczność otrzymania pozwolenia na budowę przed końcem roku 2011. Projekt

budowlany ma być gotowy we wrześniu b.r. Czynione są starania, aby w tym projekcie powierzchnia hali eksperymentalnej synchrotronu była jak największa oraz aby projekt przewidywał możliwość jej rozbudowy. Rozważana jest również alternatywna możliwość wybudowania w pierwszym etapie większej samej płyty pod halę eksperymentalną.

Centrum Promieniowania Synchrotronowego nadal ściśle współpracuje z MAX-labem. W grudniu 2010 r. podpisano oficjalne porozumienie, w którym MAX-lab zobowiązał się do nieodpłatnego przekazania projektu synchrotronu. Porozumienie to jest podstawą do zawierania wspólnych umów na elementy do budowy urządzenia. Ponadto wypracowano procedurę pozwalającą na korzystanie z przetargów na sprzęt przeprowadzanych przez MAX-lab. Prowadzona jest też aktywna współpraca z synchrotronami: ALBA (Hiszpania), SLS (Szwajcaria) i ELETTRA (Włochy), gdzie przebywają naukowcy z Polski uczestniczący w pracach konstrukcyjnych systemów, które będą wykorzystywane w SOLARIS. Dzięki zabiegom prof. Stankiewicza zatrudniono jako kierownika technicznego projektu prof. Carlo Bocchetti, posiadającego wieloletnie doświadczenie w zakresie budowy źródeł synchrotronowych.

Został rozstrzygnięty konkurs na logo synchrotronu. Bieżące informacje o SOLARIS można znaleźć na stronie www.synchrotron.pl

Teraz nadchodzi czas starań o finansowanie następnych linii pomiarowych. Przygotowano wnioski o sfinansowanie 2 linii z funduszu prywatyzacyjnego.

Materiały konferencyjne, zawierające wybrane wykłady, referaty i prezentacje plakatowe (w sumie 28 artykułów),

ukazą się w październiku roku 2011 w zeszycie 10 tomu 80 międzynarodowego czasopisma „*Radiation Physics and Chemistry*”.

Uczestnicy Szkoły mieli też okazję podziwiać piękno Karkonoszy podczas dwóch trzygodzinnych wycieczek. Podczas objazdu poznali okolicę oraz najważniejsze zabytki Dolnego Śląska (zamki, pałace, kościoły, młyny, domy tkaczy i osadników) w... miniaturze (Fot. 2), a w czasie wycieczki pieszej sięgali daleko wzrokiem (Fot. 3 i Fot.4) i próbowali ruszyć z posad zamiast bryły światła gład o nazwie Chybotek (Fot. 5).

W trakcie Międzynarodowego Sympozjum, w dniu 10. czerwca 2010 roku, odbyło się Walne Zebranie Polskiego Towarzystwa Promieniowania Synchrotronowego, w którym wzięło udział 38 członków Towarzystwa. Przyjęto siedmioro nowych członków zwyczajnych i trzech sympatyków: z Australii, Hiszpanii i Słowacji. W ten sposób stan PTPS wzrósł do 156 członków, w tym 1 honorowy, 131 zwyczajnych, 24 sympatyków (wśród nich 11 obcokrajowców).

Fot. 4. Zauroczenie pięknym falującym krajobrazem. (fot. K. Szpotkowski)

Fot. 2. W Parku Miniatur w Kowarach uczestnicy podziwiali sławne zamki śląskie, m.in. Książ. (fot. E. Guzewicz)

Fot. 5. Chybotek nie poddał się uczestnikom Szkoły. (fot. E. Guzewicz)

Fot. 3. Uczestnicy ISSRNS-2010 na platformie widokowej na panoramę Karkonoszy. (fot. E. Guzewicz)

Walne Zebranie w głosowaniu jawnym zaakceptowało sprawozdania z działalności Zarządu: merytoryczne, które przedstawiła prezes Krystyna Jabłońska, finansowe przedstawione przez skarbnika Wojciecha Kwiatka i Komisji

Rewizyjnej przedstawione przez jej przewodniczącego Wojciecha Wierzchowskiego.

Następnie podjęto uchwałę, że 9. Krajowe Sympozjum Użytkowników Promieniowania Synchrotronowego jesienią 2011 roku zorganizują koledzy z Instytutu Chemii Fizycznej PAN w Warszawie pod przewodnictwem kol. Zbigniewa Kaszkura, natomiast organizację następnej szkoły międzynarodowej w roku 2012 powierzono kol. Wojciechowi Kwiatkowi z Instytutu Fizyki Jądrowej PAN w Krakowie.

Prezes przypomniała przedstawioną na poprzednim Walnym Zebraniu propozycję podjęcia starań o przyznanie Polsce organizacji w roku 2015 dużej (na ok. 600 osób) 16 Międzynarodowej Konferencji Absorpcji Rentgenowskiej XAFS16. Upřednio ustalono lokalizację konferencji w Krakowie oraz wskazano Wojciecha Kwiatka na przewodniczącego Komitetu Organizacyjnego. Kol. Kwiatek stwierdził, że termin i lokalizacja jest bardzo dobra, ponieważ 2015 roku będziemy już mogli się pochwalić działającym polskim synchrotronem w Krakowie. Kraków ma dobrą i dużą bazę hotelową, jest atrakcyjny pod względem turystycznym, co jest istotne przy organizowaniu dużych konferencji międzynarodowych. Po krótkiej dyskusji zebrani upowaznili Zarząd do opracowania i złożenia oferty. Polskie zgłoszenie przygotowane znakomicie przez kol. Wojciecha Kwiatka zostało bardzo dobrze ocenione, ale niestety Zarząd IXAS wybrał zgłoszenie niemieckie. Zarząd upowaznił kol. Kwiatka do zgłoszenia kandydatury Krakowa do organizacji konferencji XAFS17 w roku 2018. W przypadku przyznania Polsce organizacji tej konferencji będzie to promocja naszego kraju, środowiska naukowego, polskiego synchrotronu oraz Polskiego Towarzystwa Promieniowania Synchrotronowego.

W 6 i 7 Programie Ramowym Unii Europejskiej projekty przygotowane przez konsorcja synchrotronów i laserów na swobodnych elektronach uzyskiwały finansowanie. W ramach tych projektów europejscy naukowcy otrzymywali pomoc w pokryciu kosztów przejazdu i pobytu w czasie realizacji projektów synchrotronowych, a źródła narodowe refundację kosztów wiązki synchrotronowej używanej do realizacji badań przez naukowców z innych krajów. Ostatni finansowany przez UE taki projekt ELISA zakończył się w sierpniu 2011 roku. Wniosek o kolejny projekt CECILIA nie uzyskał finansowania. Od września 2011 roku pobyty i podróże zagranicznych użytkowników nie będą finansowane przez synchrotrony. Większość krajów UE nie posiada odpowiednich instrumentów finansowych, które pozwoliłyby na finansowanie projektów synchrotronowych. Zaniepokojeni tymi zapowiedziami użytkownicy PS powołali Europejską Organizację Użytkowników Synchrotronów (ESUO – European Synchrotron Users Organization), która stara się działać na rzecz kontynuacji programu Open Access w 8 PR. W skład Zarządu tej organizacji weszła prezes Jabłońska, która reprezentuje w niej Polskę. Więcej informacji można znaleźć na stronie:

<http://www.elettra.eu/ELISA/index.php?n=Main.EuropeanSynchrotronUserOrganization>

Bardzo istotne jest, aby wszyscy użytkownicy synchrotronów odpowiadali aktywnie na apele wsparcia dla akcji proponowanych przez ESUO.

Od Walnego Zebrania w Szklarskiej Porębie Zarząd odbył 5 zebrań w formie konferencji internetowych: 4. października 2010 roku, 13. stycznia 2011 roku, 17 lutego 2011 roku, 8. lipca 2011 roku oraz 13. września 2011 roku. Na zebraniu w dniu 8. lipca 2011 roku Zarząd podjął następujące uchwały dotyczące przyszłych wyborów:

Uchwała 1

Zarząd postanawia przeprowadzić wybory nowych władz PTPS drogą elektroniczną.

Uchwała 2

Zarząd przyjmuje następujący tryb i terminarz przeprowadzenia wyborów o którym zostaną powiadomieni członkowie PTPS:

- 1. Zgłaszanie kandydatów wraz z uzyskaną zgodą na kandydowanie* do 28 września 2011 roku na adres ptps@synchrotron.org.pl*
- 2. Kandydaci do Zarządu nie mogą jednocześnie kandydować do Komisji Rewizyjnej.*
- 3. Lista kandydatów będzie publikowana na bieżąco na stronie internetowej PTPS.*
- 4. Wybory Prezesa odbędą się 3 i 4 października 2011 roku, a wybory członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej odbędą się 6. i 7. października 2011 roku.*
- 5. Wyniki wyborów zostaną ogłoszone 11 października 2011 roku na stronie internetowej. Członkowie PTPS zostaną o nich dodatkowo powiadomieni e-mailem.*

*Zgoda na kandydowanie powinna zawierać np. sformułowanie: „Niniejszym wyrażam zgodę na kandydowanie na funkcję ....., data, podpis”.

Więcej szczegółów o Towarzystwie, w tym zawartość poszczególnych numerów *Biuletynu PTPS*, mogą Państwo znaleźć na stronie internetowej PTPS

<http://www.synchrotron.org.pl>,

do odwiedzania której serdecznie zapraszam.

Danuta Żymierska

Sekretarz Polskiego Towarzystwa Promieniowania Synchrotronowego